

Oktatási helyzetkép

A Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete évi közgyűlésén elfogadott zárónyilatkozat
2016. november 11.

1. A Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete által, az előző években felvázolt oktatási helyzet súlyosbodott. Vajdaságban a gyermeklétszám csökkenése miatt továbbra is több iskolában évről évre kérdéses a magyar osztályok beindulása, illetve a nagyobb létszámú iskolákban csökkent a párhuzamos osztályok száma és az egyes osztályok létszáma. A csökkenés legfőbb oka: 1. a magyar lakosság elöregedése, a születések számának csökkenése, 2. a kivándorlás, 3. a vegyes házasságok/asszimiláció, 4. a szülők egy részének bizalmatlansága a magyar tagozatok nyújtotta lehetőségek iránt a gyermek életpályájának biztosítása terén.

Két tényező befolyásolja a családokban a gyermekek számát. Egyik az anyagi helyzet, amely sok délvidéki családot kivándorlásra indított. Itt megjegyzem, hogy nem csak a létminimumon élők mennek el, hanem azok is, akik megélhetése szerényen, de biztosított, ám többre vágnak. A másik tényező a többgyermekes család megbecsülése és példaképként való bemutatása. A szülők sorsa a jelenlegi gazdasági-politikai helyzettől függ: elbocsátások, munkanélküliség, a vállalkozások ellehetetlenítése, a rossz adópolitika, a földművelésben tapasztalható kiszámíthatatlanság, szintén a rossz adópolitikával tetézve. Egyes esetekben, ha vannak is munkahelyek, azok egy része eléggé "rabszolgatartó" jellegű: túlórázás, kis fizetés, embertelen körülmények. Még magyarországi "befektető" is tart ilyen jellegű üzemet. Az ilyen körülmények között dolgozó szülő nem ér rá nevelni saját gyerekét, a fiatalok meg nemigen gondolhatnak családalapításra. Itt is, meg más munkahelyeken is megmutatkozik, hogy van, akinek nincs munkája, annak meg, akinek van, gyakran három emberét kell végeznie.

Ritkábban előfordulhat, hogy egyes esetekben a helybeli iskola billenti az itthon maradás javára a mérleg nyelvét, s bár többségében nem ez a döntő tényező, mégis, keresnünk kell és megragadnunk minden lehetőséget, módot, amivel itthon tarthatnánk tanulóinkat.

2. A magyar nyelvű oktatás végveszélyben van a szórványban. A demográfiai fogyás és az elvándorlás miatt, sajnos, kiszámítható, hogy melyik szellemi végvárunk mikor esik el - mikor szűnik meg a magyar oktatás. Tovább erősödő elvándorlási hullámmal kell számolnunk. Ez már nem az oktatás - vagy a meggyőzős kérdése, és már nem is csak a magyarság, vagy egyáltalán a tanárok hatásköre. A lakosság emberhez méltó életet szeretne élni és a gyermekeinek is biztosítani. Sajnos, ehhez el kell menniük. Amit tehetünk, hogy az elvándorolt diákjaink osztálytársait bátorítani, hogy minél szorosabb kapcsolatot tartsanak a volt osztálytársaikkal, hogy azok ne érezzék azt, hogy végérvényesen bezárult mögöttük az ajtó. Fontos, hogy aki mégis a kivándorlásra szánja rá magát, ne égessen föl minden hidat maga

mögött, és úgy alakulnak a körülmények, legyen hova visszatérnie, Mert vannak azért visszatérők is. Az itthoni körülmények javításával ennek mértéke fokozható lenne. Ebben politikusaink lehetnének segítségünkre, viszont több esetben okoztak már csalódást.

Az itthon maradtakkal való kapcsolattartás lényeges, bár ennek ellentétes "szívóhatása" is van.

Meglátásunk szerint egyik itthon tartó erő a föld, viszont évről évre tapasztalhatjuk a földművelés ellehetetlenítését, de ez sajnos, nem új keletű dolog. Sikeres a nevelőszülői munka vállalása. Vannak időszakosan külföldre távozók is, akik bizonyos időre kimennek pénzt keresni, aztán visszatérnek, majd egy idő után ezt megismétlik. Ők mégiscsak inkább az otthonukhoz kötődnek.

3. A magyar tagozatok megszűnése maga után vonja a pedagógusok munkanélküliségének növekedését, amire szerb államnak nincs megfelelő szociális programja. A munkanélküli pedagógusok sokan családosan elhagyják az országot.

Újvidéken 2011-től nem indult első osztály a Nikola Tesla Általános Iskolában. Tavaly már a Sonja Marinkovic Általános Iskolában sem, de idén mégis sikerült itt beindítani. Javasoljuk, hogy a gyermekek elosztása oly módon történjen, hogy évente mindhárom iskolában indulhasson első osztály a magyar tagozaton: a Sonja Marinkovic Általános Iskolában a József Attila és a Petőfi Sándor Általános iskolában. Amint megszűnik a magyar tagozat, a szülők automatikusan szerb tagozatra írják be a gyermekeiket, mert nem kívánják a gyerekeket egy távolabbi iskolába íratni.

Sok szülő eleve többségi osztályba íratja gyerekét. Teszik ezt kényelemből, téves meggondolásból, lebeszélésre (úgysem lesz elegendő jelentkező és a minisztérium nem adja ki a jóváhagyást a magyar osztályra), vagy azért mert lakóhelyén már régen nincs magyar nyelvű oktatás, utaztatni pedig vagy nem tudja, vagy erre nincs is elfogadható lehetőség. Sok bánáti faluban évek óta nincs menetrend szerinti közlekedés.

4. A tanulóknak, szülőknak nagyon sok jogot biztosít az állam, a kötelezettségeiket viszont már kevésbé ismerik. A tanárokat sok esetben megalázás éri a szülők és a tanulók részéről is és gyakran elmarad a felelősségre vonás. Mindenki beleszólhat az oktatásba és irányítana, ha ért hozzá, ha nem (politika, szülők).

5. A beiratkozási programot segíti az anyanyelv-ápolás is. A VMPE megalakulása óta anyanyelv-ápolási csoportokkal a foglalkozik Vajdaság szerte a szórványban. A beiratkozási program szempontjából hasznosnak tartjuk a magyar nyelv oktatását az óvodákban is, és ennek kiterjesztését a többnyelvű települések minden óvodájára, mert így a szerb gyermekek megismerkedhetnek a magyar nyelvvel. Ezzel segítjük a nemzetek közti megértés, egymás elfogadásának kialakítását. A református egyház játszóházakat, anyanyelv-ápolást végző hétvégi óvodákat, sőt akkreditált óvodát is indított és tart fenn különböző forrásokból: Pacséron, Bácskossuthfalván, Torontálvásárhelyen és Maradékon. Az egyházi oktatási intézmények nagymértékben segíthetnének a magyar nyelvű oktatásban.

Nagybecskereken a katolikus egyház visszakapta a zárda épületét, és úgy értesültünk, hogy magyar oktatási központot alakítanak itt ki. Kezdeti lépésként jól felszerelt, jól képzett

óvónőkkel, idegen nyelvet, zenét oktatta, vonzó óvodát kellene nyitni, amelyet majd lépésről lépésre lehetne bővíteni.

6. A mi esetünkben az a fontos, hogy az az anyaországgal való, eddigi együttműködés teljes egészében megmaradjon. A szórványgondozás terén még bővíthető is, azzal, hogyha szükséges, akkor nemzetközi fórumok előtt is a kölcsönösségre hivatkozva (a mintegy háromszáz fős szerb kisebbség meglévő intézményrendszereire, iskoláira, stb.) kell intézmények megnyitását, működésüknek támogatását szorgalmazni. És ebben Magyarország segíthet, segíthetne.

7. Sok vajdasági magyar fiatal érvényesülését gátolta az államnyelv hiányos ismerete is, továbbá az esetenkénti jellegzetes kiejtés, ami miatt sokan meg sem mertek szólalni ott, ahol szólni kellett volna. Ki kell alakítani (a tanárok segítségével) egy olyan kampányt, amelyben a diákok és a szülők figyelmét felhívják arra, hogy magyar tagozaton is el lehet sajátítani a szerb nyelvtudást. Ehhez azonban az államnak is úgy kell megszerveznie annak oktatását, hogy az európai követelményeknek megfeleljen. Szükségesnek tartjuk annak a jogi szabályozását is, hogy a nemzeti kisebbségi oktatási intézményekben munkaviszony létesítéskor mit lehet a nemzeti kisebbségi nyelv ismeretéről szóló bizonyítéknak tekinteni, és hogyan lehet azt beszerezni.

8. Az oktatás minősége javításának elengedhetetlen feltétele, hogy minden egyes tantárgyat megfelelő szakképzettségű tanárok tanítsák. Kevés az olyan tanár, aki hajlandó a továbbképzéseken elsajátított módszertani újításokat alkalmazni. A továbbképzések nagyon drágák, szinte kifizethetetlenek. Ingyenessé kellene tenni, ily módon lehetne a pedagógusokat kötelezni arra, hogy részt vegyenek egy-egy képzésen. Törekedni kell arra, hogy a tananyagban a helyi sajátosságok is képviselve legyenek. Pl. az irodalomban klasszikus íróink régiókkal kapcsolatos művei (esetünkben pl. Jókai Mór: Aranyember, Cigánybáró, stb., Mikszáth Kálmán: A Noszty fiú esete Tóth Marival, Móra Ferenc: A csókai csata, A csókai csóka, Négy apának egy leánya, stb.) A kivándorlás tekintetében olyan irodalmi műveket kellene feldolgozni, amelyek rávilágítanak a kivándorlás igazi nehézségeire, pszichológiaórán, polgári nevelés órán foglalkozni a témával, és ugyanakkor hangsúlyozni a gyökerek fontosságát. Drámapedagógiai játékok témája is lehet.

9. Az oktatás minőségének romlása az iskolák hiányos felszereltségének is tulajdonítható. Az állam, a minisztérium, a helyi önkormányzat kevés pénzt fektet az oktatásba. Sok minden alanyi jogon járna, nincs rendjén, hogy pályázatok útján kell beszerezni csaknem mindent, amire az iskolának szüksége van.

A tanárképzés hiánya, a közalkalmazotti létszámstop és leépítések miatt komoly tanárhiánnyal szembesülnek a vajdasági általános és középiskolák. Irreális az elvárások és az eredmények hiányának számonkérése. Az oktatási minisztérium hozzáállása lekicsinylő, miszerint azért rosszak a tanulmányi eredmények, mert a tanítók/ tanárok nem eléggé képzettek. A legnehezebb fizika-, angol- és matematikatanárt találni az iskolákba, a legnagyobb problémát a létszámleépítés jelenti. Az iskolák nem vehetnek fel állandó munkatársakat, hiány van szakképzett matematika, fizika, angol, illetve magyar- és szerb szakos tanárokból, emellett

hiányzik a gyógypedagógus és a pedagógus is. A létszámcsökkentés magával hozta a tagozatok számának csökkenését, így a káderhiány lassan megoldódik. A magyarkanizsai iskolából, ebben az évben április óta 8 (nyolc) tanár távozott külföldre. Közöttük olyan személy is, aki közel 30 évet dolgozott a tanügyben. Ám a többiek is ledolgozták legalább 3 - 10 évet.

Az egyetemi szintű tanítóképzés gyakran kerül távol a valós közoktatási problémáktól. Várjuk a hivatalos felmérést Vajdaságban. A tanügyben lévő bonyolult jogi szabályok a létszám stoppot, munkaerő-átvételt, munkaerő-fölösleg kezelését illetően számos nehezen kezelhető bonyodalmat okoznak. Az új kollégákat csak 1 éves szerződéssel alkalmazzák. Vannak olyan személyek, akik 10 (tíz) évet így dolgoztak le! A fizetések alacsonyak, a tanárok többségének gondok okoz, ha egy két napot késik a fizetés.

10. Ha nincs elég diák, a minisztérium gondolkodás nélkül felmond a "fölösleges" pedagógusnak. Sokan maradtak ily módon munka és megélhetés nélkül. Sok iskolában már eleve úgy "irányítják" a magyar nyelvű szülőket, hogy azok eleve ne akarják magyar nyelvű osztályba a gyerekeket. Egyik példa erre a kikindai megoldás. Erről egyetlen hivatalos beszámoló sem tesz említést. És az is nyílt titok, hogy ésszerűsítés és más címen végrehajtott tisztogatások alkalmával mindig a kisebbségek maradnak munka nélkül. Ez a hozzáállás a közélet minden területére vonatkozik nem csak az oktatásra. Vég nélkül sorolhatnánk a megtörtént eseteket. Emelhetjük az oktatás színvonalát - ami nem csak a pedagógusokon múlik - ám ez a mi környezetünkben nem a megmaradást segíti, hanem az elvándorlást gyorsítja! Iskolát végzett fiataljaink 95 - 98 százaléka külföldön keres és talál munkát. Félreértés ne essék, a legkisebb segítség is jól jön a szülőknek, ám az évente egyszeri iskolakezdő tanszercsomag kiosztása nem oldja meg a megélhetési problémákat. És ez a segítség is az anyaországból jön.

11. Országszerte folyik az iskolák ún. „külső ellenőrzése”. Ez egy nagy, átfogó ellenőrzés, amelynek keretében az iskolaépület, a felszerelés és az adminisztráció ellenőrzésén kívül az óralátogatásra is sor kerül. Ennek kapcsán nem annyira az óra tartalmát, hanem elsősorban az alkalmazott tanítási módszert osztályozzák. Előnyben részesítik a modern módszereket, szinte megkövetelik a csoportmunkát, a lazább hangulatú órát, és a tanár hibájának tekintik, ha sok a negatív osztályzat. Ha ez a követelmény, tudjuk ezt is teljesíteni. Viszont ez olykor szöges ellentétben áll egyrészt a későbbi, munkahelyi követelményekkel, másrészt meg, sajnos, a negatív osztályzat előfordulhat, hogy éppen a valóságot tükrözi. A klasszikus módszereket sem kellene teljesen elhanyagolni, lehetséges, hogy egy adott témában a frontális típusú előadás hozza a legjobb eredményt. A túlméretezett adminisztráció és annak gyakori ellenőrzése sokszor az oktatás minőségének a rovására megy, olykor például épp egy-egy versenyre való felkészítéstől vonja el a tanár figyelmét. A tanár végül is, egyetemet végzett, szakvizsgás ember, de szinte kiskorúsítják az aprólékos, olykor fölösleges adminisztrációval. Régebben pl. a 20 évnél nagyobb tapasztalattal rendelkező tanártól már nem kértek óravázlatot.

12. Továbbra is gondot okoz, hogy nincsenek magyar tannyelvű felügyelők, iskolapedagógusok és pszichológusok. Fontosnak tartjuk, hogy az MNT az iskolák igazgatóinak és az iskolaszékek tagjainak megválasztásakor, valamint munkaviszony létesítésekor a szakmai követelményeket és a rátermettséget, ne a párthovatartozást és a politikai megfelelést helyezze előtérbe. Az oktatást mentesíteni kell a pártpolitikai befolyástól és csatározásoktól!

13. Pár évvel ezelőtt bevezették az őszi szünetet. Később ez fokozatosan rövidült, de még benne volt a magyarokat leginkább érintő november elseje, a Mindenszentek. (Meg még régebben másodika is, a Halottak napja.) Az idén ez már megszűnt. Illetve az iskolákra bízzák ennek megoldását, vagyis a tanároknak és a tanulóknak úgymond, joga van kérvényeznie a szabad napot. Ez azért okoz gondot, mert a hiányzó tanárt egyik kollégájának kell helyettesítenie, ami további bonyodalmakat okoz. Az iskolák többségében ezt a lehetőséget csak 2-3 nappal nov.1. előtt ismertették, úgymond, megfeledeztek arról, hogy már szeptember elején tárgyaljanak róla.

Pedig egyik itthon tartó tényező a hagyományok ápolása is, rokonainkról, ismerőseinkről, ősainkról való megemlékezés. Ilyenkor jönnek haza külföldre távozott ismerőseink is, ilyenkor beszélgethetnénk velük is.

14. A szerbiai Oktatási Minisztérium honlapján sok újdonság, oktatási trend, információ olvasható, ezek mellett elmegy, elsétál a magyar nyelvű oktatás, mintha párhuzamos tévúton bolyongna. Az MNT oktatási bizottsága vállalta fel (kimondatlanul is) azokat a feladatokat, melyek többek között a magyar nyelvű oktatást érintő hivatalos törvények, rendelkezések, információk, események lefordítására, értelmezésére, alkalmazására vonatkoznak. Magyar pedagógusaink gyakran tájékozatlanok, sikereikben és gondjaikban egyaránt magukra hagyottaknak érzik magukat, személyes jövőjük, anyanyelvű oktatásunk jövője ködbe vész. Egy civil szervezet, még ha annyira tekintélyes, nagy múltú, sikeres is, mint a VMPE, nem orvosolhatja a rengeteg mulasztást, az érdekszférák dominanciáját a vajdasági magyar oktatásban.

15. Hiányos és elavult oktatási eszközök, felszerelések. Ha kéri is ezek pótlását nem valószínű azok beszerzése - anyagiak hiányára való hivatkozás alapján. Régi és hiányos tankönyvek, melyek néha késve érkeznek. A tanügy szóbeli támogatása üres ígéretések az államvezetés és a politikum részéről. Sajnos nem várhatunk tőlük semmit.

16. Az Adai Műszaki Iskola, oktatási szempontból egyfajta sikertörténet. Majdnem 50%-kal nőtt tavaly óta az elsősök száma, s a felszereltséggel sem állunk rosszul, 2015-ben a Bethlen Gábor Alaptól 18,2 millió forint támogatásban részesült a Külhoni magyar szakképzés éve program keretében, amit a tanműhelyek felszerelésére fordítottunk. (Egyes műhelyeink felszereltsége már előzőleg sem volt rossz). Az ún. "külső értékelésen" a legmagasabb osztályzatot kaptuk.

Ezek az elsősök azonban más iskolák vonzásköréből jöttek hozzánk, valahonnan tehát hiányoznak. S még ezekben a másik iskolákban sem feltétlenül rosszabb az oktatás, mint a kivándorlási célországok iskoláiban. Nem az a kivándorlás fő oka tehát, hogy valahol máshol jobb minőségűek lennének az iskolák, hanem a szülők helyzete a döntő. kivéve, persze, a középiskolát éppen bevégző pályakezdő fiataloknál.

A jó felszereltség és a jó képzés kétségtelenül segíti a munkába állást, a boldogulást. Sajnos, az egyik kiküszöbölhetetlen, rossz mellékhatása az egyébként teljesen helyénvaló

tényezőnek azonban az, hogy külföldön is könnyebben jutnak munkához, talán könnyebben is szánják rá magukat a kivándorlásra. Esetleg azzal vigasztalódhatunk, hogy így végül is egy magasabb társadalmi rétegben kezdhetik új életüket, mint ilyen képzettség és tudás nélkül. Nem kellene viszont célunknak tekinteni, hogy tudásukkal az idegenek javát szolgálják. Miközben az itthoni környezet egyre sorvad.

17. A tehetséggondozási támogatásoknak csak morzsája jut a Muhi Béla vezette Genius mozgalomnak, ugyanakkor az észak-bácskai tehetséggondozásnak nyújtott támogatások odafigyelésre adnak okot. Az ösztöndíjak elosztása, az iskolaszékek tagjainak kinevezése, a munkába lépés körüli manipulációk, a civil szférának szánt anyaországi támogatások elosztási módja, a sajtószabadság témakörei - mind olyan terület, ahol a pártatlanság, a méltányosság, ez emberség még csak köszönő viszonyban sincsen.

18. Az értelmi fogyatékos gyermekek zentai XI. Őszi találkozóján 18 vajdasági helység 36 tanítónője a következő állásfoglalást fogalmazta meg: míg a normál tagozatokon tanuló diákoknak számtalan lehetőségük nyílik arra, hogy eljussanak a különféle megmérettetésekre és találkozókra, addig a sajátos nevelési igényű diákok számára szinte egyáltalán nem nyílik lehetőség minderre. Hozzátette, a diákoknak minden évben óriási élményt jelent a zentai, XI. Őszi Találkozóval való részvétel, ami a velük foglalkozó pedagógusok számára a szakmai tapasztalatcserére is kiváló lehetőséget kínál, hiszen ilyenkor megoszthatják egymással azokat a nehézségeket, amelyekkel a mindennapi oktatás során szembesülniük kell, illetve közösen megkísérelhetnek megoldást találni a felmerülő problémákra is. Az iskolai élet a mostani értelmi fogyatékos tanulóknak nagyon nehéz, hiszen megszüntették a kisegítő tagozatokat, más néven nevezik, elvették a használható tantervüket, és normál tantervvel kell (kellene) haladniuk, megszüntették a logopédiai és pszichomotorikus gyakorlatok tantárgyát, ami a gyermekek fejlesztését szolgálta. Tankönyveik sincsenek.

Ki kell mondani, hogy a normál tagozaton érzelmi roncsokat nevelünk, nincs megfelelő fejlesztés, önbizalmuk nem fejlődik, hiszen naponta szembesül a saját fogyatékoságával, mert nem képes a többi gyerek színvonalán elvégezni a feladatát. Az értelmes gyerek tanulási ideje is károsul, a tanítónak sincs elegendő ideje és gyógypedagógiai felkészültsége. A gyermek érzi, tudja, hogy ő probléma az osztályban.

A tanítónők tanácstalanok, a naplóba be kellene írni az előírt terv szerinti anyagot, de nem tehetik, mert a gyermek nem tud megfelelni a követelményeknek. Némelyek csupán az aláírásukkal látják az előírás szerinti helyet a naplóban. Gyakorlatilag zűrzavar uralkodik e téren.

19. Egyetemi képzés

A magyar nemzetpolitika stratégiai kerete című tanulmány lehetőséget kínál a magyar felsőoktatásra is. Az intézményalapításról ezt olvashatjuk: "Az intézmények alapítása elsősorban az adott állam feladata. Amennyiben az adott állam nem nyitott újabb magyar oktatási intézmények alapítására ahol arra igény mutatkozik, úgy a magyar államnak kell – leginkább a külhoni magyar egyházakkal együttműködve – magyar tannyelvű oktatási intézményeket, osztályokat, képzéseket indítani. Az intézményalapítás forrásigényes, ezért nagyon pontosan kell meghatározni, hogy hol célszerű új intézményeket létrehozni." .

A VMSZ keményen ellenáll a VMPE mindkét kezdeményezésének: kihelyezett tagozat református egyház segítségével és/vagy az Újvidéki Egyetemen magyar csoportok indítása. A szakokat a szükségletek szerint lehetne indítani. Értesüléseink szerint nem lesz Vajdaságban magyar egyetem. Sok észak-bácskai fiatal magyarországi egyetemen tanul, mert nem tud szerbül – ezzel évente több száz fiatal itthon lehetne tartani. Elvárjuk, hogy a Magyar Nemzeti Tanács támogassa a magyar csoportok beindulását az Újvidéki Egyetemen.

Az MNT által ösztöndíjban részesülőknek nyíltan közölték – amennyiben belépnek a VMSZ – be abban az esetben 30 EURO - val nagyobb ösztöndíjat kapnak! Álláspontunk: az ösztöndíj nagyságát nem határozhatja meg a párthovatartozás.

20. Tankönyvellátás

A tankönyvhelyzet nem kielégítő. Évek óta nincs a választható tantárgyakhoz tartozó tankönyvek: polgári nevelés, környezet nevelés, egészségügyi nevelés. Nincs zeneoktatási tankönyv az általános iskolák felső tagozatai részére, a VIII. osztály számára kiadott történelemkönyvben nem szerepel az előző években megjelent tankönyvek melléklete, amely a magyar történelmet hivatott volna megismertetni a tanulókkal. Egyébként a magyar történelem oktatására a tanterv csupán évi 6 órát engedélyez, ami nagyon kevés. Elfogadhatatlan a szerb nyelvből történt fordítás, tele van csúsztatásokkal. A tankönyv szerint a trianoni döntés után 200000 magyar élt a Vajdaságban. Ezzel szemben csak Vajdaságban 1910-ben 420300, 1931-ben 379000 az itt élő magyarok száma (Sebők László adatai). Habár nem nyíltan, de burkoltan érezhető a magyar nép bűnösnek nyilvánítása. A magyar nyelvű tankönyvben „őseink, a szerbek” kifejezés szerepel. Az inkluzív oktatást segítő tankönyvek is hiányzanak. Szép számban akadnak rosszul, hibásan fordított tankönyvek. Az általános iskolák alsó tagozatos tanulói részére (1-4. oszt) vannak, a kiegészítő tagozatosoknak és az inklúziós oktatásban részesülők számára viszont nincsenek tankönyvek. A felső tagozatokon is hiányzik néhány tankönyv. A gimnáziumokban régi kiadású könyveket használnak, a szakiskolák részére nagyon kevés a magyar nyelvű tankönyv. Tanári kézikönyvek sincsenek. A kéziratok akkreditációja nehézkes, bonyolult. Tankönyvkritika nem létezik, ennek anyagi és szakmai háttérét ki kell alakítani. Az állami tankönyvkiadó magyar szerkesztőségében csak egyetlen személy dolgozik. Az általános iskolák magyar osztályai számára elkészültek a nemzeti önazonosság erősítését szolgáló kiegészítő tantervek a történelem, képzőművészet, zenei nevelés, valamint a természet és társadalmi ismeretek tantárgy esetében. A népi hagyományok, mint szabadon választható tantárgy tantervprogramját már tavaly elutasította a minisztérium, ezért ismételtten meg kell mindent tenni azért, hogy bekerülhessen az elfogadott tantervek közé. Ugyanígy, a szerb nyelv, mint környezetnyelv tan- és óraterve szintén elkészült az általános iskola mind a nyolc osztálya számára, de ennek minisztériumi elfogadása is várat magára. Az MNT-nek követelnie kell, hogy a magyar diákok is ugyan olyan minőségű és tartalmú tankönyvekből tanuljanak, mint szerb diákok, mert csak így vehetnek egyenrangúan részt a különböző versenyeken és a középiskolai, valamint az egyetemi felvételi vizsgákon. Azzal a kitételrel, hogy mindegyik kisebbség nyelvén megjelent (irodalom, történelem stb.) tankönyv az adott kisebbség sajátos szükségleteinek is megfeleljen. A tankönyvek, elsősorban a történelem- és földrajzkönyvek esetében kiemelkedően fontos a kisebbségi érzést kiváltó tartalom, azaz a magyarság bűnös vagy másodrendű népként való bemutatásának megszüntetése, mivel az ilyen tartalmú könyvek nagyban serkentik az asszimilálódást, hiszen fiatal korban a legkönnyebb befolyásolni az érzelmi világot.

21. Az tankönyvtörvény szerint a Tankönyvkiadó Intézet köteles minden tankönyvet kiadni kisebbségi nyelvű osztályok és a fogyatékkal élő gyermekek számára, de a könyvkiadás nem lesz a monopólium, minden érdekelt kiadónak lehetővé kell tenni a nyilvános pályázaton való részvételt. Ám az akkreditálással járó ügykezelés bonyolultsága és költségei lehetetlenné teszik számunkra a magyar nyelvű tankönyvek kiadását.

A Magyarországról behozandó, a szerbiai oktatási programmal összeegyeztethető, modern tankönyvekre is szükség van. Ez azonban továbbra is nehézkes és megoldatlan kérdés. Nagyon fontos, hogy ne csak adományok útján jusson el egy-egy nagyobb könyvszállítmány a Vajdaságba, hanem folyamatos és szervezett körülmények között. A Vajdasági Magyar Tankönyvtanács 20 éve ad ki tankönyvpótló kiadványokat. Eddig több mint 200 cím jelent meg. Ezek nem akkreditált, középiskolai tankönyvek. Felkértük az MNT-t, támogassa a Vajdasági Magyar Tankönyvtanács tankönyveinek akkreditálását. Nem kaptunk választ.

22. A vajdasági magyar sajtó az oktatás területén nem kellően tájékoztat, illetve elhallgat, mellőz vagy jelentőségének nem megfelelő súlyt adva tájékoztat azokról az eseményekről, amelyek nem sorolhatók a pártpolitikai érdekszférába.

A VMPE olyan civil szervezet, amely nem kötődik a jelenlegi vajdasági politikai nomenklatúrához. Nem tagja annak a civil szervezetek szövetségének sem, amely a politika meghosszabbított keze, és arra szolgál, hogy a civil szervezeteket saját emberei által irányítsa. Vajdaságban a kommunista utódállamokban megszokott gyakorlat szerint, az egypártrendszerben ismert elvek érvényesülnek. A polgári társadalom kiépítésének ütemét az az itteni magyarság, illetve a lakosság szavazata dönti el. Ha a hozzá közelebb álló, polgári értékrendekre szavaz, akkor a közösség nem az egypártrendszer mentén fog erősödni. A civil szférának valójában az a feladata, hogy megfogalmazza a gondokat, igényeket, a politikai vezetés pedig adjon megoldásokat. De a politikum nálunk szolgálat és minimális alázat nélkül végzi dolgát, hatalmi szervezet, tehát a parancsolás, a végrehajtás a célja, nem pedig a nemzetszolgálat.

23. Kérjük az anyaországtól, hogy foglaljon állást a vajdasági magyar oktatást érintő kérdésekben. Javasoljuk, hogy a régiók között legyen meg a párbeszéd, meg lehetőség arra, hogy egymásról is véleményt mondhassanak, mert lehetnek olyan történések, amelyekre a kívülálló jobban fölfigyel.